

УДК 378.011.3-051:94(477+438)

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-6\(207\)-35-39](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-6(207)-35-39)

Черевичний Геннадій

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-9094-8732>

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ І РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

A Наголошується на актуальності модернізації професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України. Піднімається питання вивчення досвіду Республіки Польща у цьому контексті. Наводяться певні результати контент-аналізу джерельної бази дослідження (законодавчої, науково-педагогічної, історично-архівної, інформаційно-аналітичної, дисертаційної). Зосереджено увагу на нормативно-правовому аспекті функціонування систем вищої освіти України і Республіки Польща на сучасному етапі. У цьому сенсі розглядається професійна підготовка майбутніх учителів історії в умовах існуючих форс-мажорних обставин, спровокованих карантинними обмеженнями пандемії COVID-19, введенням воєнного стану. Зроблено акцент на результатах впливу глобальних трансформаційних змін цифровізаційного суспільного на динаміку науково-освітнього простору. У статті зазначено, що дане дослідження базується на фундаментальних положеннях розвитку компетентнісно-трансдисциплінарної парадигми підготовки педагогічних кадрів. Обґрунтовано необхідність структурно-семантичного аналізу базових понять дослідження, що в умовах дистанту набувають нових смислів таких, як: «система професійної підготовки в умовах дистанційного навчання», «професійна підготовка майбутніх учителів історії за форсмажорних обставин», «трансдисциплінарність підготовки майбутніх учителів історії», «формування національної ідентичності майбутніх учителів історії». Ключовою метою статті є висвітлення результатів підготовчого етапу науково-педагогічного дослідження професійної підготовки майбутніх учителів історії на сучасному етапі, а також обґрунтування актуальності зазначеної проблеми в умовах сьогодення, враховуючи багаторічний практичний досвід викладацької діяльності автора на кафедрі новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Автор аргументує конструктивні висновки про те, що професійна підготовка майбутніх учителів історії Республіки Польща віддзеркалює провідні тенденції формування національної ідентичності та водночас має певні специфічні особливості, зумовлені історичним досвідом Польщі, який є найближчим до українського суспільства з усіх країн ЄС.

Отже, узагальнення такого досвіду, виявлення його прогресивних ідей і доцільне втілення їх у практику відповідно до українських реалій сприятиме якісній модернізації системи національної педагогічної освіти історичного спрямування.

Ключові слова: професійна підготовка; учитель історії; університет; вища освіта; загальна середня освіта; українське суспільство; досвід Республіки Польща

S *Cherevychnyi Gennadii. Updating problem of professional training of future history teachers in the universities of Ukraine and the Republic of Poland at the present stage.*

This article emphasizes the relevance of modernizing the professional training of future history teachers in Ukrainian universities. The question of studying the experience of the Republic of Poland in this context is raised. Certain results of the content analysis of the research source base (legislative, scientific-pedagogical, historical-archival, informational-analytical, dissertation) are presented. This attention is focused on the regulatory and legal aspects of the functioning of the higher education systems of Ukraine and the Republic of Poland at the present stage. In this sense, the professional training of future history teachers is considered in the conditions of existing force majeure circumstances, provoked by the quarantine restrictions of the COVID-19 pandemic, the introduction of martial law. Attention is focused on the results of the impact of global transformational changes of digitalization society on the dynamics of the scientific and educational space. The article states that the current study is based on the fundamental provisions of the development of a competence-transdisciplinary paradigm of the training of pedagogical staff. The author substantiates the need for a structural and semantic analysis of the basic research concepts («system of professional training in the conditions of distance learning», «professional training of future history teachers under force majeure circumstances», «transdisciplinarity of training of future history teachers», formation of the national identity of future history teachers that acquire new meanings in conditions of distance.

The article highlights the results of the preparatory stage of scientific and pedagogical research on the professional training of future history teachers at the present stage, and to substantiates the relevance of the specified problem in today's conditions. The author's many years of practical teaching experience at the Department of Contemporary History of Ukraine, Faculty of History of Taras Shevchenko Kyiv National University are considered.

The author gives constructive conclusions that the professional training of future history teachers of the Republic of Poland reflects the leading trends in the formation of national identity and at the same time has certain specific features determined by the historical experience of Poland, which is the closest to Ukrainian society among all EU countries.

Therefore, the generalization of such experience, the identification of its progressive ideas and their expedient implementation in practice in accordance with Ukrainian realities will contribute to the qualitative modernization of the system of national pedagogical education in a historical direction.

Key words: Professional Training; History Teacher; University; Higher Education; General Secondary Education; Ukrainian Society; Experience of the Republic of Poland

Черевичний Геннадій Семенович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

Cherevychnyi Gennadii, Ph.D of Historical, in Education, Associate Professor, Associate Professor in the Department of Contemporary History of Ukraine, Faculty of History, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

E-mail: gscherevichnyj@gmail.com

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Надзвичайної актуальності під час повномасштабних воєнних дій на території України, сприяючи активізації серед пріоритетів суспільства та держави щодо створення цілісної та ефективної національної системи освіти, набуває проблема її модернізації та реформування. Зокрема, це інноваційне наповнення інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти з підготовки педагогічних кадрів, які мають спрямовувати свою діяльність на формування і розвиток інтелектуального і трудового потенціалу держави зі збереженням національної ідентичності. Це залишається ключовим аспектом євроінтеграційного спрямування України, яке нині поступово набуває за таких умов практичної реалізації. Намагання України постати конкурентоздатною європейською державою зумовлює імплементацію досвіду Республіки Польща як однієї з найближчих культурно, ментально, так й історично країн Європейського Союзу.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій уможливив отримання певних результатів щодо забезпечення практичного інтересу у векторі інформаційно-аналітичного, науково-педагогічного та нормативно-правового проведення чинної професійної підготовки майбутніх учителів історії через призму сучасного українського та польського досвіду. Проаналізовано теоретико-методологічні аспекти проблеми шляхом виокремлення основного контексту на засадах основних положень теорії наукового пізнання, теорії мотивації, психолого-педагогічних теорій тощо. Виокремлено основні концептуальні підходи до розгляду педагогічних явищ, що дадуть змогу об'єктивніше: організувати дослідницький процес за окресленою тематикою, таких, як: системний (В. Биков, С. Гончаренко, М. Лазарєв, Е. Лузік та ін.); компетентнісний (О. Баніт, А. Гриценко, П. Лузан, В. Манько, Н. Ничкало, Л. Сергєєва, Л. Сушенцева, Л. Штефан та ін.), особистісно-орієнтований, суб'єктно-діяльнісний і діагностичний (Г. Костюк, С. Максименко, Л. Матвієнко, Я. Раєвська, О. Шестопалова та ін.), технологічний (Т. Бондаренко, О. Купріянов, О. Пінчук, В. Юрженко та ін.); трансдисциплінарний, у т. ч. як різновиди – онтологічний (Т. Говорущенко, Т. Грубер, Ю. Дінг,

С. Зибін, Й. Зуре, М. Росток, Д. Фор, та ін.) і адаптивний (Н. Білик, Т. Борова, Г. Єльнікова, О. Єрмоєнко, Л. Лузан, О. Лучанінова, Г. Полякова, З. Рябова та ін.). Пропедевтична обґрунтованість існування безлічі парадигм щодо існування феномена трансдисциплінарності, безпосередньо пов'язана з іменами таких учених, як: Е. Дадже, М. Меллоу, Б. Ніколеску, Ж. Піаже, О. Шегай, Е. Янч та ін. З'ясовано, що теоретико-методологічний концепт пов'язується з фактором управління знаннями, який відіграє багатозадачну роль трансформаційного переосмислення природи виявлення, формування та історично обумовленого розвитку інтелектуального й трудового потенціалу країни загалом, а також кожної окремої особистості, у т. ч. і кожного із майбутніх учителів історії – безпосередньо вивчатиметься на основі праць таких дослідників, як: А. Вебер, А. Гапоненко, Б. Мільнер, Ю. Хабермас, Т. Девенпорт, П. Друкер, Д. Леонард-Бартон, Дж. Нонака, О. Пометун, П. Ромер, Т. Стюарт, Х. Такеучі та ін.

У фундамент розвитку української компаративістики покладено науковий доробок О. Музиченка, С. Ананьїна, Я. Чепіги та С. Русової. Зокрема окремі напрями щодо методології порівняльних досліджень, що стосуються Республіки Польща належать польським фундаторам порівняльної педагогіки таким, як: Т. Вілех, Б. Наврочинський, Т. Пенхерський, Б. Суходольський та ін., а в Україні – Н. Абашкіна, Е. Бережна, Н. Лавриченко, Б. Мельниченко, Г. Степенко, І. Тараненко, Т. Тодоров та ін. Досліджено, що вагомий науковий доробок із питань методології порівняльної педагогіки на сучасному етапі зроблено такими ученими, як: Н. Авшенюк, О. Баніт, С. Бабушко, Н. Бідюк, О. Локшина, Л. Лук'янова, Л. Пуховська, А. Сбруєва, О. Сухомлинська та ін. Наприклад, одним із провідних осередків української компаративістики, де пріоритетність налагодження міжнародних зв'язків і де є вагомий внесок у національну науку на сучасному етапі у векторі дослідницьких пошуків задля розвитку порівняльної педагогіки, можна вважати Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (директор проф. Л. Лук'янова).

Також з'ясовано, що підготовка педагогічних кадрів, зокрема майбутніх учителів історії, відбувається на підставі чинного законодавства, зокрема таких офіційних

документів щодо модернізації та реформування освіти: Закони України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020); Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2016); державні стандарти освіти, навчальні плани і програми. Також цікавим виявились нормативно-правові акти ЮНЕСКО, Загальноєвропейські рекомендації, звіти, як-от: Рамкова програма оновлених ключових компетентностей для навчання впродовж життя, схвалених Європейським парламентом і Радою Європейського Союзу, Рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu), Основні компетентності (огляд організації економічного співтовариства і розвитку (ОЕСР)), Рамки для навчання 21 століття P2 (Framework for 21st Century Learning), Навички для сучасної України (звіт Світового банку), звіт ОЕСР: «Освіта вчителів у 21 столітті: Еволюція та інновації Сінгапуру (Teacher education in the 21st century: Singapore's evolution and innovation)» тощо, а також законодавча база з освітньої політики Республіки Польща у контексті проблематики дослідження. Вивчено певні інтерпретаційні джерела: монографічні та дисертаційні праці, публікації та матеріали наукових конференцій, наукові статті, матеріали української та зарубіжної педагогічної періодики, зокрема Республіки Польща, з обраною для дослідження проблеми.

Формування цілей статті (постановка завдання). Основною метою статті є актуалізація проблеми науково-педагогічного дослідження у векторі модернізації професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України в умовах сьогодення та імплементація досвіду Республіки Польща щодо формування у них національної ідентичності в цьому контексті.

Викладення основного матеріалу. Ураховуючи євроінтеграційний курс розвитку України, закріплений на конституційному рівні, задля критичного осмислення та впровадження певних актуальних результатів наукового пошуку, доцільним виявилось вивчення досвіду Республіки Польща як частини європейської освітньої системи. Одним із напрямів виокремлено завдання щодо вивчення нормативно-правового забезпечення чинної професійної підготовки майбутніх учителів (історії) через призму польського законодавства, створеного у 21-му столітті. Звичайно, що звертаємо увагу на чинні офіційні документи з точки зору досвіду розвитку системи вищої освіти та ефективності їх застосування на практиці у низці законодавчих актів таких, як: закони та постанови про систему освіти (Polska. Ustawa, 2005; 2007; 2011; 2012; 2013), Стратегія розвитку вищої освіти в Польщі до 2010 року, Закон про вищу освіту, виданий Міністерством науки і вищої освіти Республіки Польща у 2013 році (Prawo o szkolnictwie wyższym, 2013), Стандарт підготовки до професії вчителя (2006), адаптований до європейських вимог тощо.

Щодо України, то за рахунок інноваційних перетворень, що відбуваються в її економіці, сьогоденна освіта потре-

бує виваженої стратегії, спрямованої на зміну своєї парадигми з одного боку, та задоволення запитів працевластів – з іншого. Це відображено в Конституції України, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про захист економічної конкуренції», «Про наукову і науково-технічну діяльність»; у положеннях Національної стратегії розвитку освіти України, Цифровій адженді України тощо. У цих документах підкреслюється необхідність виокремлення значущості компетентнісного підходу у підготовці педагогічних кадрів, зокрема вчителів історії. Отже, компетентнісно-трансдисциплінарна парадигма, що актуалізується в умовах інформаційного суспільства, привертає все більшу увагу вітчизняних і зарубіжних учених.

Суть концептуальної ідеї дослідження полягає в тому, що в його основу покладено методологію трансдисциплінарного підходу в освіті, а також актуалізується ситуація дистанційного режиму професійної підготовки майбутніх учителів історії в умовах карантинних обмежень COVID-19 та в стані повномасштабної війни в Україні. У цьому контексті компетентнісно-трансдисциплінарна парадигма підготовки педагогічних кадрів набуває розвитку та потребує вивчення семантики логічних структур і понять в умовах трансформаційних змін і цифровізації науково-освітнього простору. Адже майбутнє вже сьогодні вимагає відповідного – трансдисциплінарного підходу як до інтелектуального, так і до психологічного саморозвитку людини впродовж життя, зокрема кожної особистості майбутніх учителів історії. Такий підхід орієнтує освітній процес на розвиток професійної компетентності майбутніх учителів історії як у навчальному середовищі закладу вищої освіти, так і в професійно зорієнтованому середовищі закладів загальної середньої освіти як сфери їхньої майбутньої професійної діяльності. Отже, у логічному функціональному взаємозалежному ланцюгу «наукове пізнання й випереджувальний розвиток ↔ історико-фахові знання ↔ соціально-психологічна організація ↔ технології та інжиніринг (інженерія) ↔ математичне обґрунтування й підтвердження» відбувається формування держави, суспільства, світу, а отже, й психолого-педагогічно розвиненої особистості кожного майбутнього учителя історії. У такий спосіб, застосування основних положень означеного підходу в контексті формування історико-педагогічної еліти українського суспільства, і розбудові єдиного простору для її самоствердження, створюватиме адаптивне середовище оновлення освітньої парадигми країни.

Задля вирішення наукової проблеми у преамбулі підготовчого етапу дослідження було опубліковано та розглянуто низку наукових праць, у яких зосереджено аналітичні висновки щодо: історичного досвіду початку трансформації освітньої системи та формуванні іміджу українського викладача на межі XX–XXI століть [7]; проблеми трансдисциплінарного підходу в освіті України [3, 4, 6, 10]; конфліктогенних аспектів розвитку вищої освіти України на сучасному етапі [5]; інформаційно-аналітичного супроводу

модернізації та реформування сучасної освіти в умовах форсмажорних обставин, трансформаційних змін і цифровізації суспільства [1, с. 3–20; 2, с. 38–66]; інноваційного досвіду управління якістю освіти [6, 9]; науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти [2; 9]; готовності здобувачів вищої освіти до дистанційного режиму навчання [7]; філософсько-педагогічного дискурсу у постмодерністському освітньому просторі щодо особливостей дистанційного навчання [11] тощо. Отже, з'ясовано,

що комплексних досліджень щодо професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України з порівняльним акцентом вивчення досвіду Республіки Польща на сучасному етапі проводилось недостатньо.

З огляду на вищезазначене шляхом дослідження практичного стану професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України, виявлено певні фактори, що потребують певних коригувань й уточнень у ході аналітичних розвідок (табл. 1):

Таблиця 1

Актуалізація процесу модернізації професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України: факторний аналіз

№	Фактор необхідності	Фактор протиріччя	Фактор актуалізації
1.	Необхідність відповідати на виклики сучасного глобалізованого світу	Вповільнені темпи модернізації системи історичної освіти взагалі, а професійної підготовки майбутніх учителів історії зокрема	Усвідомлення впливу викликів глобалізації та запитів суспільства
2.	Необхідність кадрового забезпечення закладів загальної середньої освіти (працедавців) інноваційно налаштованими вчителями історії	Недостатній рівень модернізації наявної системи професійної підготовки майбутніх учителів історії в закладах вищої освіти, зокрема в умовах дистанту і форсмажорних обставин	Вирішення питань кадрової політики закладів вищої освіти та закладів загальної середньої освіти щодо забезпечення вимог працедавців на ринку освітніх послуг на сучасному етапі
3.	Необхідність системного формування національної ідентичності у майбутніх учителів історії	Суб'єктивність людського чинника в дистанційному освітньому процесі	Активізація процесу формування національної ідентичності майбутніх учителів історії за форсмажорних обставин (карантинні обмеження, воєнний стан та ін.)
4.	Потреба вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів історії на засадах цифровізації	Недостатній рівень методичного забезпечення: розроблення новітніх освітніх технологій та методик навчання для дистанту	Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладів загальної середньої освіти та науково-педагогічних працівників університетів в умовах цифровізації науково-освітнього простору (режим дистанту)
5.	Об'єктивна закономірність врахування чинників модернізації у науково-методичній організації професійної підготовки майбутніх учителів історії	Практична неготовність закладів загальної середньої освіти взагалі, а певної кількості закладів вищої школи – зокрема, до визначення чинників модернізації, їх аналізу й застосування в роботі	

Проведений структурно-функціональний аналіз процесу модернізації професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України з урахуванням можливості імплементації дотичних факторів системи вищої освіти Республіки Польща виявив необхідність подальшого комплексного дослідження у даному напрямі. Зокрема щодо таких чинників, як: виклики глобалізації, кадрове забезпечення закладів загальної середньої освіти, національна ідентичність (формування її у майбутніх учителів історії), система професійної підготовки в умовах дистанту та форсмажорних обставин, науково-методичне забезпечення освітнього процесу в контексті модернізації на засадах цифровізації тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі вивчення стану досліджуваної проблеми у літе-

ратурних і документальних джерелах, проаналізованого досвіду формування національної ідентичності майбутніх учителів історії в університетах України та Республіки Польща, було з'ясовано, що нині вкрай актуальною проблемою є усвідомлення ролі української історичної освіти, яка забезпечуватиме глибинний підхід у контексті націотворення, державотворення тощо. Також актуалізовано роль педагогічної освіти, що спрямовує на виховання, навчання і розвиток майбутніх учителів історії – громадян України з певною історичною свідомістю, знаннями, сформованою фаховою компетентністю та національною ідентичністю.

Отже, у перспективі планується змоделювати процес формування національної ідентичності в контексті професійної підготовки майбутніх учителів історії в універси-

татах України з урахуванням прогресивного досвіду Республіки Польща; виявити певні особливості зазначеного процесу; визначити критерії та показники оцінювання якості їхньої педагогічної підготовки; підготувати навчально-методичні матеріали для навчання майбутніх учителів історії в умовах дистанту та формажорних обставин.

Отже, професійна підготовка майбутніх учителів історії Республіки Польща віддзеркалює провідні тенденції формування національної ідентичності та водночас має певні специфічні особливості, зумовлені історичним досвідом Польщі, який є найближчим до українського суспільства з усіх країн ЄС. Тому узагальнення такого досвіду, виявлення його прогресивних ідей і доцільне втілення їх у практику відповідно до українських реалій сприятиме якісній модернізації системи національної педагогічної освіти історичного спрямування.

Список використаних джерел

1. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця : ТВОРИ, 2022. Вип. 15. 64 с. URL: http://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Analitichnuy_visnuk_2022-15.pdf.
2. Діяльність НАПН України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти : огляд. вид. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; наук. ред. С. В. Лапаєнко. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 204 с. URL: https://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/overview_edition_2022.pdf.
3. Росток М. Л. Трансдисциплінарний підхід у системі освіти України, (аналітичний огляд, частина 1). Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл. / НАПН України, ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського. Київ, 2020. Вип. 12. С. 30-47. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/722186/>.
4. Росток М. Л. Трансдисциплінарний підхід у системі освіти України, (аналітичний огляд, частина 2). Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюл. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця : ТВОРИ, 2021. Вип. 13. С. 20–36. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730209/>.
5. Росток М. Л., Черевичний Г. С. Розбудова парадигми освіти у контексті сучасних трансформацій: конфліктогенний аспект. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. журн. 2021. Вип. 5(200). С. 14-19. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5\(200\)-14-19](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5(200)-14-19). In: Index Copernicus.
6. Управління якістю освіти: досвід та інновації : монографія / за ред.: Л. Л. Сушенцева, Л. М. Петренко, Н. В. Житник. Павлоград : ІМА-прес, 2018. Т. 2. 276 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713359/>.
7. Banit O., Shtepura A., Rostoka M., Cherevychnyi G., Dyma O. Students' Readiness to Distance Learning: Results of Research in the Institutions of Higher Education. *Lecture Notes in Networks and Systemsthis*. 2022. Vol. 389 LNNS. P. 426-434. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-93904-5_43; WOSUID: WOS:000759921700043. In: Web of Science, Scopus, Springer, Cham.
8. Cherevychnyi G. S., Rostoka M. L. The Image of an Ukrainian Lecturer at the Turn of the 20th 21st Centuries: Experience Historical of the Beginning of the Transformation of the Educational System. *World Science*. Warsaw: RS Global Sp. z O.O. (Scientific Educational Center, Poland). 2020. Vol. 2, № 1(53). P. 34-39. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/31012020/6902/. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/719476/>. In: RS Global, Index Copernicus, Academia.edu, Cite Factor, Google Scholar, Biblioteka Narodova.
9. Rostoka M. L., Cherevychnyi G. S. Transdisciplinary Paradigm of STEM-knowledge Management in the Context of Adaptive Approach *World Science*. 2018. No 10 (38), vol. 2. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/31102018/6180
10. Rostoka M., Guraliuk A., Cherevychnyi G., Vyhovska O., Poprotskyi I., Terentieva N. Philosophy of a Transdisciplinary Approach in Designing an Open Information and Educational Environment of Institutions of Higher Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. Vol. 13 (3). P. 548-567. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/466>; WOSUID: WOS:000731782300030. In: Web of Science, EBSCO; Google Scholar; ICI Journals Master List – Index Copernicus; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; CEEOL; Ulrich ProQuest; Cabell, Journalseek; Scipio; Philpapers; KVK; WorldCat; CrossRef; J-GATE.
11. Rostoka M., Cherevychnyi G., Luchaninova O., Pyzhyk A. Philosophical and Pedagogical Discourse in the Postmodern Educational Space: Peculiarities of Distance Learning. *Postmodern Openings*. 2022. Vol. 13 (4). P. 244-272. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.4/517>. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733131/>. In: Web of Science – Clarivate Analytics (former Thomson Reuters); EBSCO; ICI Journals Master List – Index Copernicus; CEEOL; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; Philpapers; KVK; WorldCat; CrossRef; Google Scholar; Genamics JournalSeek.

Socionet; Philpapers; KVK; WorldCat; CrossRef; Google Scholar; Genamics JournalSeek.

References

1. *Analitychnyi visnyk u sferi osvity y nauky [Analytical bulletin in the field of education and science]: dovid. biul.* (2022). NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynsko (Is. 15). Vinnytsia: TVORY. Retrieved from http://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Analitichnuy_visnuk_2022-15.pdf [in Ukrainian].
2. *Diiialnist NAPN Ukrainy shchodo naukovo-metodychnoho zabezpechennia modernizatsii ta reformuvannia osvity [Activities of the National Academy of Sciences of Ukraine regarding scientific and methodological support for modernization and reform of education]: ohliad. vyd.* (2022). NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynsko. Vinnytsia: TVORY. Retrieved from https://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/overview_edition_2022.pdf [in Ukrainian].
3. Rostoka, M. L. (2020). *Transdystylinarnyi pidkhd u systemi osvity Ukrainy, (analytichnyi ohliad, chastyna 1) [Transdisciplinary approach in the education system of Ukraine, (analytical review, part 1)]*. In *Analitychnyi visnyk u sferi osvity y nauky [Analytical bulletin in the field of education and science]: dovid. biul.* (Is. 12, pp. 30-47). Kyiv. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/722186/> [in Ukrainian].
4. Rostoka, M. L. (2021). *Transdystylinarnyi pidkhd u systemi osvity Ukrainy, (analytichnyi ohliad, chastyna 2) [Transdisciplinary approach in the education system of Ukraine, (analytical review, part 2)]*. In *Analitychnyi visnyk u sferi osvity y nauky [Analytical bulletin in the field of education and science]: dovid. biul.* (Is. 13, pp. 20-36). Vinnytsia: TVORY. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/730209/> [in Ukrainian].
5. Rostoka, M. L., & Cherevychnyi, H. S. (2021). *Rozbudova paradyhmy osvity u konteksti suchasnykh transformatsii: konfliktohennyi aspekt [Development of the paradigm of education in the context of modern transformations: a conflict-generating aspect]. Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 5 (200), 14-19. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5\(200\)-14-19](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-5(200)-14-19). In: Index Copernicus [in Ukrainian].
6. Sushentseva, L. L., Petrenko, L. M., & Zhytnyk, N. V. (Eds.). (2018). *Upravlinnia yakistiu osvity: dosvid ta innovatsii [Management of the quality of education: experience and innovations]: monohrafia (Vol. 2)*. Pavlohrad: IMA-pres. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/713359/> [in Ukrainian].
7. Banit, O., Shtepura, A., Rostoka, M., Cherevychnyi, G., & Dyma, O. (2022). Students' Readiness to Distance Learning: Results of Research in the Institutions of Higher Education. *Lecture Notes in Networks and Systemsthis*, 389 LNNS, 426-434. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-93904-5_43; WOSUID: WOS:000759921700043. In: Web of Science, Scopus, Springer, Cham.
8. Cherevychnyi, G. S., & Rostoka, M. L. (2020). The Image of an Ukrainian Lecturer at the Turn of the 20th 21st Centuries: Experience Historical of the Beginning of the Transformation of the Educational System. *World Science*. Warsaw: RS Global Sp. z O.O. (Scientific Educational Center, Poland), 2, 1 (53), 34-39. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/31012020/6902/. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/719476/>. In: RS Global, Index Copernicus, Academia.edu, Cite Factor, Google Scholar, Biblioteka Narodova.
9. Rostoka, M. L., & Cherevychnyi, G. S. (2018). Transdisciplinary Paradigm of STEM-knowledge Management in the Context of Adaptive Approach *World Science*, 10 (38), 2. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/31102018/6180
10. Rostoka, M., Guraliuk, A., Cherevychnyi, G., Vyhovska, O., Poprotskyi, I., & Terentieva, N. (2021). Philosophy of a Transdisciplinary Approach in Designing an Open Information and Educational Environment of Institutions of Higher Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (3), 548-567. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/466>; WOSUID: WOS:000731782300030. In: Web of Science, EBSCO; Google Scholar; ICI Journals Master List – Index Copernicus; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; CEEOL; Ulrich ProQuest; Cabell, Journalseek; Scipio; Philpapers; KVK; WorldCat; CrossRef; J-GATE.
11. Rostoka, M., Cherevychnyi, G., Luchaninova, O., & Pyzhyk, A. (2022). Philosophical and Pedagogical Discourse in the Postmodern Educational Space: Peculiarities of Distance Learning. *Postmodern Openings*, 13 (4), 244-272. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.4/517>. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/733131/>. In: Web of Science – Clarivate Analytics (former Thomson Reuters); EBSCO; ICI Journals Master List – Index Copernicus; CEEOL; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; Philpapers; KVK; WorldCat; CrossRef; Google Scholar; Genamics JournalSeek.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 17.11.2022